

sázku, jejíž vzdálenost od reality se v průběhu textu postupně zvětšuje, aby byl divák co nejnázorněji veden ke konečnému pochopení absurdity určitého životního rozměru, v němž ještě mnoho lidí – zbytečně – žijí. Realistické herectví vedené běžnou psychologí a kauzalitou přirozeného jednání by z této grotesky o nudě udělalo grotesku svrchované nudou a zcela by zatemnilo její význam. Je třeba volit prostředky stylizovaného projevu, jehož svébytnou zákonnost musí postihnout režisér a předat ji hercům.

Pokud jde o smysl zarámování aktovky, je nutno chápat věc takto: na scénu omylem vnikli lidé, kteří tam nepatří. Nic netušící technika jim postavila interiér podle jejich pokynů. Když však technikáři uviděli, jací lidé se jim nastěhovali na jeviště a k jakému omylu tím došlo, odnášejí je rychle pryč z jeviště i z divadla.

Na jeviště se tu tedy omylem dostalo něco, co tam být nemělo, něco, čím se divadlo zabývat nemíní a co musí být technikou rychle odklizen, aby mohlo začít teprve normální představení. Poněkud nadesené řečeno, měla by aktovka vyznít jako jakási malá úvodní trapnost – třeba jako když se zadrhne při otvírání opona. A teprve po tomto pseudovečeru následuje skutečný a dobře naplněný večer.

1960

(316)

Problém divadelní recenze

Pročítáme-li soustavně a pozorně činoherní recenze, které otiskovaly denní listy v průběhu – řekněme – posledních tří let, stále zřetelněji si musíme uvědomovat jednu příznačnou věc: naši „denní“ divadelní recenze se víc než kterékoli jiné oblasti divadelní publicistiky zmocnila konvence. Přesnější řečeno: některé praxi ověřené postupy a prostředky se postupně sloučily v jednotný a ucelený typ recenze, v její určitou zkonvencionalizovanou formu, mající své přesné a konkrétní vlastnosti. A mnozí kritikové, referující pravidelně v denním tisku o divadle, podlehli už této zkonvencionalizované formě natolik, že dnes, zdá se, jsou schopni recenzentsky se vyjádřit jedině skrze ni. Je ovšem zřejmé, že čím věrněji je tento vytvořený kánon dodržován, tím méně jsou jeho prostředky schopny plnit svůj původní smysl.

Byl by zajímavý úkol pro divadelní vědu, kdyby se pokusila důkladně tuto ustálenou normu prozkoumat, rozebrat a historickogeneticky vyložit (což by bylo možné ovšem jen na pozadí celkového výkladu naší moderní divadelní teorie a kritiky). Určitě by to mohlo do jisté míry i pozvednout úroveň současné recenzní práce.

(317)